

50
68

51
68

Tiltalende streker

Mange av menneskene jeg tegner, ser ut som helt vanlige folk man møter på trikken.

Verktoyene mine er blokk og blyant. Under terrorrettssaken var jeg i retten omtrent to tredjedeler av tiden, og brukte opp tre blokker. Det spesielle i den saken var at det var så lite forandring å spore hos tiltalte. I de fleste andre saker ser jeg en endring, der tiltalte glipper etter hvert.

Jeg bestemte meg for å bli billedkunstner da jeg var 12. Det var en

FOTO: PAAL AUDESTAD
TEKST: PER MAGNUS RISENG

naturlig avgjørelse for meg, siden jeg alltid har tegnet. Det er mange kunstnere i familien, så det har vært mange inspiratorer rundt meg. Når en ser en tegning, stoler man kanskje ikke like mye på den som på et fotografi. Men et foto kan på mange måter være like misvisende som en tegning. Det er interessant hvordan fotoforbudet i rettssalene i dag gjør tegning til noe viktig. Tegning er jo en dinosaur.

Første gang jeg jobbet for en avis, var på 90-tallet. Da tegnet jeg portretter for Klassekampen mens jeg gikk på Kunst- og håndverksskolen. Så en dag ringte Dagbladet og lurte på om jeg kunne tenke meg å jobbe med Orderud-saken. Som billedkunstner sier man gjerne ja til alle oppdrag man får. Men etterpå tenkte jeg «Åh, herregud!». Jeg hadde aldri vært i en rettssak før.

Jeg var der fra ni til fire, i ukevis, og tegnet mange tegninger hver dag. Det endte med at jeg fikk blackout. Jeg lærte at jeg ikke måtte jobbe så hardt, at jeg måtte ta noen pauser. Læringskurven var veldig bratt.

Journalisten og jeg snakker litt sammen på forhånd, men det er egentlig veldig opp til meg hva jeg vektlegger. Tegningene endrer seg mye etter hvert som jeg blir kjent med personene. Jeg er avhengig av at de gir noe fra seg. De første timene i retten er det mange som klarer å holde masken og ikke vise at dette er den verste dagen i deres liv. Men over tid knekkes de. Vi mennesker er ikke laget for å sitte og ha det fokuset på oss hele tiden.

Et par ganger er jeg blitt ferdig med tegningene før rettssaken er

NAVN: Esther Maria Bjørneboe
YRKE: Rettstegner
SIDEN: 1999

ferdig, og det er nesten mer slitsomt. I saker hvor det er veldig fæle vitnemål, hjelper det å holde fast i blyanten og fokusere på jobben.

Det har vært endel vitner som vil ha tegningen jeg har laget av dem. Jeg tror de fleste opplever at jeg har sett dem på en åpen måte. I Orderud-saken var en av de tiltalte sur på meg fordi han syntes jeg hadde laget så dårlig tegning av ham i forhørsretten. Da laget jeg en ny en til ham, der han så skikkelig barsk ut, og den fikk han med seg på cellen. Noen av de tøffe gutta synes det er kult å bli tegnet. Andre ganger kjenner jeg at de tiltalte er kjempeoppmerksomme på meg. Du kjenner det veldig når du ikke er velkommen.

For meg er rettstegner-jobben en del av det å være billedkunstner.

Plutselig kan jeg få en telefon og må slippe alt jeg har i hendene og dra til Tinghuset. Jeg liker det uforutsigbare i det. Man kan tegne når som helst og hvor som helst, så det er ikke noe jeg trenger å forberede meg på. Jeg synes det er fantastisk å ha en slik jobb. Jeg får så mye mer enn bare gleden ved tegningen. Jeg lærer vanvittig mye. Jeg har nok fått mer oversikt over og kunnskap om samfunnet.

Jeg vet ikke hvor mange rettssaker det er blitt, kanskje rundt fem i året. Jeg jobber ofte med de store og iøynefallende sakene, eller der hvor det er mange involverte, sånn som NOKAS-saken. Men det passer meg bra å bare jobbe med noen få saker i året. Jeg hadde aldri orket å jobbe med kriminalsaker dag ut og dag inn. ■

per.magnus.riseng@aftenposten.no